

Usnesení Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 03.10.1967, sp. zn. Pls 4/67, ECLI:CZ:NS:1967:PLS.4.1967.1

Číslo: VI/1967

Právní věta: Usnesení pléna Nejvyššího soudu k rozboru a zhodnocení rozhodování soudů o výchově a výživě nezletilých dětí.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 03.10.1967

Spisová značka: Pls 4/67

Číslo rozhodnutí: VI

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výchova dítěte

Předpisy: 94/1963 Sb.

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. VI/1967 sb. rozh.

Usnesení

pléna Nejvyššího soudu k rozboru a zhodnocení rozhodování soudů

o výchově a výživě nezletilých dětí.

Plénium Nejvyššího soudu projednalo a schválilo rozbor a zhodnocení rozhodování soudů o výchově a výživě nezletilých dětí a

zjišťuje,

že průzkum potvrdil potřebu dalšího zkvalitnění rozhodování soudů o výchově (jedním z rodičů) a výživě nezletilých dětí, popř. o styku rodičů s nezletilými dětmi. Nejčastějším a nejzávažnějším nedostatkem je - podobně jako v praxi soudů vůbec - porušování zásady materiální pravdy; neúplné zjišťování skutečného stavu věci nedovoluje nebo aspoň ztěžuje soudům mnohdy odpovědnou úvahu o tom, jaká úprava práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti zabezpečuje v každém jednotlivém případě nejpriznivější podmínky pro zdárný vývoj dítěte v uvědomělého občana. Vedle tohoto základního nedostatku se objevují i některá pochybení při výkladu a používání ustanovení zákona,

jimiž se soudy řídí při úpravě práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti.

Prostřednictvím rozhodování soudů o výchově a výživě nezletilých dětí, popř. o styku rodičů s nezletilými dětmi, ovlivňuje společnost výraznou měrou vývoj mladé generace v souladu se společenskými zájmy. To samo o sobě zdůrazňuje společenský význam tohoto rozhodování soudů a vyžaduje vynaložení veškerého úsilí k soustavnému zvyšování jeho - zatím nepříliš uspokojivé - úrovně. K tomu je třeba zejména, aby soudy

- zkoumaly náležitě, zda jsou dány zákonné předpoklady pro rozhodování o výchově a výživě nezletilých dětí, jmenovitě zda rodiče nezletilého dítěte nežijí spolu (§ 50 odst. 1 zák. o rod.), popř. zda jeden z rodičů, kteří žijí spolu, neplní dobrovolně své povinnosti k nezletilému dítěti (§ 86 odst. 2 zák. o rod.),

- nezapomínaly na to, že s řízením o určení otcovství je obligatorně spojeno nejen řízení o výživě, nýbrž i řízení o výchově nezletilého dítěte (§ 113 odst. 2 o. s. ř.), a že ve spojeném řízení ve smyslu ustanovení § 113 odst. 1 o. s. ř. mohou být práva a povinnosti rodičů k nezletilému dítěti upravována výlučně pro dobu po rozvodu, nikoli snad i pro dobu před právní mocí rozhodnutí o rozvodu manželství,

- objasňovaly pečlivěji (především pro rozhodování o výchově nezletilého dítěte jedním z rodičů, jejichž manželství se rozvádí) všechny okolnosti důležité pro posouzení který z rodičů má lepší schopnosti a možnosti k tomu, aby ve výchově nezletilého dítěte uplatňoval úspěšně socialistické výchovné principy, vyjádřené v ustanovení § 31 zák. o rod., jmenovitě okolnosti, které svědčí o větší způsobilosti toho kterého rodiče vychovávat dítě ve shodě s mravními principy a pokrokovými cíli a zájmy socialistické společnosti,

- shromažďovaly vždy v zájmu správného a jednotného určování rozsahu vyživovací povinnosti rodičů k nezletilému dítěti spolehlivé a úplné podklady pro posouzení míry odůvodněných potřeb dítěte, schopností a možností rodičů (nikoli jen skutečných výdělkových a majetkových poměrů rodičů) a míry osobní péče (podle jejího obsahu a rozsahu) některého z rodičů o dítě,

- při určování rozsahu vyživovací povinnosti rodičů k nezletilému dítěti dodržovaly zásadu úměrnosti životní míry dítěte životní míře rodičů, považovaly tzv. výbavičku za součást odůvodněných potřeb nezletilého dítěte ve zcela útlém věku, zkoumaly důsledně rozsah event. nároků nezletilého dítěte s učebního poměru či event. hmotných výhod poskytovaných nezletilému dítěti v souvislosti se studiem, prověřovaly důvody případného poklesu výdělku rodičů (a to nejen tehdy, jestliže k poklesu výdělku rodiče dochází při změně zaměstnání) a ostatní vyživovací povinnosti rodičů i jiné závazky rodičů (hlavně z hlediska jejich povahy), braly zřetel na všechna plnění na výživu nezletilého dítěte, jež byla některým z rodičů poskytnuta před rozhodováním o výživě nezletilého dítěte,

- postupovaly při rozhodování o event. schválení dohody rodičů o výchově (jedním z nich) a výživě nezletilého dítěte podle týchž zásad, jimiž se řídí rozhodování soudů o výchově (jedním z rodičů) a výživě nezletilého dítěte, zejména zkoumaly na podkladě zjištěného skutečného stavu věci, zda dohoda rodičů odpovídá zájmu dítěte, uvažovanému v souladu s prospěchem společnosti,

- nezaměňovaly dohodu rodičů o výchově a výživě nezletilého dítěte se soudním smírem ve smyslu ustanovení § 99 o. s. ř.,

- pokládaly za důvod k event. změně soudního rozhodnutí nebo soudem schválené dohody rodičů o výchově (jedním z nich) a výživě nezletilého dítěte toliko změnu poměrů závažnějšího rázu, a to v těch skutečnostech, které tvořily skutkový podklad dřívějšího rozhodnutí soudu o výchově a výživě nezletilého dítěte, popř. rozhodnutí soudu o schválení dohody rodičů o výchově a výživě nezletilého

dítěte,

- zjišťovaly event. změnu poměrů důsledným srovnáváním okolností a poměrů v době dřívějšího rozhodování a v době zkoumání event. změny poměrů,

- postupovaly při rozhodování o event. změně soudního rozhodnutí nebo soudem schválené dohody rodičů o výchově (jedním z nich) a výživě nezletilého dítěte podle týchž zásad, jimiž se řídí první rozhodování soudů o výchově (jedním z rodičů) a výživě nezletilého dítěte, a měnily soudní rozhodnutí nebo soudem schválené dohody rodičů o výchově a výživě nezletilého dítěte zásadně k době změny poměrů,

- vycházely i při rozhodování o výchově (jedním z rodičů) a výživě nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu z event. dřívějšího soudního rozhodnutí nebo soudem schválené dohody rodičů o výchově a výživě nezletilého dítěte,

- dbaly toho, že zákon o rodině preferuje zjevně dohodu rodičů o styku s nezletilým dítětem, která nepodléhá schválení soudem (§ 27 odst. 1 zák. o rod.), a že nezbytným předpokladem soudního zásahu k úpravě styku rodiče s nezletilým dítětem je zjištění, že se rodiče nezletilého dítěte, kteří nežijí spolu, popř. jejichž manželství se rozvádí, nedohodli o styku s nezletilým dítětem vůbec (popř. tak, že jejich dohoda neodpovídá zájmu dítěte, uvažovanému v souladu s prospěchem společnosti) a soudní úpravu styku rodiče s nezletilým dítětem vyžaduje zájem na výchově nezletilého dítěte (§ 27 odst. 2 zák. o rod.),

- uplatňovaly při rozhodování o styku rodičů s nezletilým dítětem přiměřeně stejné zásady, jaké platí při rozhodování o výchově nezletilého dítěte jedním z rodičů (a vzhledem k tomu se zabývaly především tím, zda styk rodiče s nezletilým dítětem nenarušuje uplatňování socialistických výchovných principů ve výchově nezletilého dítěte rodičem, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy),

- upravovaly styk rodiče s nezletilým dítětem v každém jednotlivém případě tak, aby úprava styku odpovídala nejlépe zájmu dítěte i poměrům rodičů,

- využívaly možnosti omezení nebo zákazu styku rodiče s nezletilým dítětem tam, kde spolehlivé a úplné výsledky řízení vedou k závěru, že takové opatření je nutné v zájmu fyzického i psychického zdraví dítěte,

- rozvíjely v zájmu náležitého zjišťování skutečného stavu věci, a tak i zvyšování úrovně rozhodování o výchově (jedním z rodičů) a výživě nezletilých dětí, popř. o styku rodičů s nezletilými dětmi, součinnost s ostatními orgány, pověřenými některými úkoly na tomto úseku společenské činnosti, v první řadě spolupracovaly v odůvodněných případech s odborníky z oboru pedopsychiatrie, psychologie a pediatrie.